HE ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta 19.9.2024

Taina Vallander

Yleisesti

- STTK pitää tärkeänä periaatetta, että Suomessa työskentelevän ulkomaalaisen henkilön toimeentulo koostuu työstä saatavasta riittävästä tulosta, joka vastaa toimialalla noudatettavaa työehtosopimusta.
  - Suomessa vähimmäispalkka sekä erilaiset lisät ja korvaukset määräytyvät työehtosopimusten perusteella.
  - Palkkarajan asettaminen koskemaan ulkomaalaista työvoimaa sisältää riskin, että minimistä muodostuu työmarkkinoilla heidän kohdallaan maksimi.
- STTK ei sinänsä vastusta 1600 euron tulorajan asettamista, mutta pitää tärkeänä, että sen tasoa tarkastellaan jatkossa säännöllisesti vuosittain asetuksella.
  - Säännöllisellä tarkastelulla tulee ehkäistä tilannetta, jossa palkkaraja jää jälkeen yleisestä ansiokehityksestä tai ostovoiman kehityksestä, eikä enää täytä lain tavoitetta turvata tosiasiallinen toimeentulo Suomessa.

Työstä saatavan riittävän toimeentulon määrittelyn haasteet

- Nykyisin, jos palkkaa ei voida määritellä työehtosopimuksen minimin perusteella, sen tulee vastata työttömyysturvalain työssäoloehdon karttuman edellyttämää suuruutta. Näin on myös arvioitaessa toimeentulon riittävyyttä esimerkiksi osa-aikaisen työn osalta.

- Hallituksen esityksen tavoitteena on kokoaikaisen työn lisääminen, mutta esityksessä tulisi huomioida myös osa-aikatyötä, tuntityötä tai projektityötä tekevien riittävä palkkatulo.
  - Merkittävä osa ulkomaalaisista työntekijöistä tekee työtä ns. epäsäännöllisissä työsuhteissa ja työsuhteen muoto voi muuttua oleskeluluvan aikana.
  - Tämä tukisi ulkomaalaisten työntekijöiden alipalkkauksen kitkemistä työmarkkinoilta.

- Alueellisella työllisyystilanteella ja alueellisilla asumisen hintaeroilla on merkittäviä vaikutuksia henkilön tosiasialliseen toimeentuloon.

Työlupaan liittyvä viranomaistyö ja työperäisen hyväksikäytön ehkäisy

- STTK katsoo, että palkkarajan asettaminen itsessään ei vielä takaa palkkarajan ylittävää palkkaa, vaan edellyttää tuekseen kattavaa ja riittävästi resursoitua ennakko- ja jälkivalvontaa sekä viranomaisyhteistyötä.
  - HE:n palkkaraja voi selkiyttää aluehallintovirastojen työsuojeluvalvonnan tekemää valvontatyötä.
  - Lakiesityksen muutoksista tiedottaminen työnantajille edellyttää resursointia ja viranomaisvastuiden selkiyttämistä.
- Palkkatulon tasoa tulee valvoa myös ensimmäisen oleskeluluvan saamisen ja jatkoluvan hakemisen välillä, jotta riski alipalkkauksesta ei jää vain työntekijän kannettavaksi.
  - Nykyisin toimeentuloharkinnan suorittaa työntekijän oleskeluluvan osalta TE-toimisto osana päätösharkintaa, jonka tekee maahanmuuttovirasto. TE-toimistot lähettävät alivakuuttamistilanteissa työnantajalle selvityspyynnön.
  - Vuoden 2025 alusta alkaen työntekijän työlupaan liittyvän harkinnan tekee yksin maahanmuuttovirasto. Jatkossa selvityspyynnöt Migrin vastuulla.

Keskusteleva keskusjärjestö